

**Társadalmi
Kommunikáció
Doktori Iskola**

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Horváth Júlia Borbála

Női Beszély

XXI. századi nőtípus, az intermentalitás

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Dr. habil. Aczél Petra
egyetemi tanár

Budapest, 2017
BCE Társadalomtudományi Kar

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Horváth Júlia Borbála

Női beszély

XXI. századi nőtípus, az intermentalitás.

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:
Dr. habil. Aczél Petra
egyetemi tanár

© Horváth Júlia Borbála

Tartalomjegyzék

1. Kutatási előzmények, és a téma indoklása	4. oldal
2. Felhasznált módszerek	6. oldal
3. Az értekezés eredményei	8. oldal
3.1 I. tézis: A nemi sztereotípiák kialakításáról	8. oldal
3.2 II. tézis: A követendő társadalmi nemi szerepek bemutatása	9. oldal
3.3 III. tézis: Az új, többes szerepkörökről	10. oldal
3.4 IV. tézis: A tradíciók és a köztes- vagy intermentalitás viszonyáról problematikája	11. oldal
3.5 V. tézis: Az intermentalitás törvényszerű megjelenéséről	12. oldal
3.6 VI. tézis: A nők nyilvánosság előtti diskurzusairól	13. oldal
4. Összefoglalás	15. oldal
5. Főbb hivatkozások	17. oldal
6. A témakörrel kapcsolatos publikációk jegyzéke	19. oldal

1. Kutatási előzmények és a téma indoklása

A XXI. századi nőtípus bemutatásának jelentős kérdésfeltevése, hogy mi volt a szerepe az egyes tudományágaknak (köztük a filozófiának és a társadalmi kommunikációnak), amely miatt a nemi viszonyok napjainkban is egyenlőtlenül alakulnak. A történeti összefüggések megértésének egyik módja (a feminista nézőpontú filozófia egyik ága) a klasszikus szerzők újraolvasása. Benne férfiszerzők álláspontját elemezzük, illetve azokat a csatornákat, közlési technikákat, amelyeken keresztül a társadalmi szkriptek konstituálódnak. A tudományos és köznyelvi reflexiók elemzése azért fontos, mert tükrözik azon társadalmilag elfogadott sztereotípiákat, amelyek hosszú évtizedekre, sőt évszázadokra meghatározták a követendő társadalmi nemi szerepeket.

A nemek mentalitásának keveredéséből kialakult köztes mentalitás (intermentalitás) és ahhoz kapcsolódó viselkedési attitűdök bemutatásán keresztül vizsgálható, hogy a mentalitásváltozás miként jelent meg, és ágyazódott be egyes kultúrkörök társadalmi struktúrájába. E helyen különválasztandók az iparilag fejlett társadalmi régiók, valamint a természetes környezetükben élő civilizációk, amelyek által figyelemmel kísérhetők a jelenség kialakulásának első lenyomatai. A vizsgálat sorozat célja volt a fent említett jelenség lokalizálása, analizálása, és esetleges inflexióinak bemutatása, valamint az érintett személyek – férfiak és nők – mentalitásbeli státuszának és szokásrendszerének elemzése. Szerepet

kapott továbbá a sztereotip nemi szerepek és az újonnan kialakult nemi szerepek összehasonlítása a jellemző mentalitások és az attitűd tekintetében.

A férfi-női tulajdonságjegyek definiálása alapüzenet, amely a nemek hierarchiájának kialakításakor maszkulin értékrenden mért, esszenciális szabályrendszert alakított ki. Az aktivitás és passzivitás sztereotípiájának eredője a szexualitás fiziológiai alapvetésein alapszik, s a nőt, az utódlás felbecsülhetetlen szereplőjét mint kötelességet végrehajtó matériaként kezelte.

A kutatás másodlagos célja volt, hogy a kortárs intérdiszciplínák segítségével az *ember* fogalmának körülírásába a nőt egyenértékű félként beillessze, illetve a konvencionális nemi struktúrákat újraértelmezze. A kutatás a későbbiekben foglalkozni kíván a korábbi válaszadók felkeresésével, életük alakulásának rögzítésével és annak elemzésével, hogy kezdeti helyzetértékelésükben milyen változás állt be, ill. azokat miképpen alakították a médiumokon keresztül közvetített szerepminták.

2. Felhasznált módszerek

2003-2008-ban a nemek mentalitásának keveredését, ill. a nők és férfiak viszonyulását a sztereotípiákhoz és azok társadalmi megnyilvánulásait írtam le először. Célcsoport volt a 30-45 év közötti, felsőfokú végzettségű, egyedülálló vagy gyermekét egyedül nevelő, városban élő nők. Viszonyulásukat az új társadalmi nemi szerepekhez életút-interjúkkal kutattam, lejegyezve gondolataikat magukról, és az őket körülvevő világról.

2012-2013-ban fentiek továbbfejlesztése következett egy újabb interjú-sorozat felvétele, melyben a megkérdezettek irányított kérdésekre válaszoltak. A csoport tagjai önálló keresettel rendelkező, vállalkozásukban vezető szerepet játszó nők, valamint kortárs, velük kapcsolatban álló férfiak voltak (munkatárs, társ, ismerős, barát). Kérdések: a nők megítélése a vállalkozói szférában, a politikai és a hétköznapi életben, a nők vezető pozícióra törésének elfogadottsága, illetve a feminizmus elterjedtségével és megítélésével kapcsolatos vélemények.

2014-ben a nemi sztereotípiák elterjesztése történeti vizsgálata következett. Alapgondolata, hogy a matriarchátus felbomlása után, az újonnan létrehozott patriarchális rendszerben a nők korábbi vezető szerepe miképpen változott meg, s az, milyen narratívák és társadalmi intézmények létrehozásának segítségével történt. A hipotézis szerint, a férfi dominancia mint a priori igazság lefektetésének ideje az ókorban keresendő. A mesterségesen kialakított sztereotípiák szerint, a

férfiaknak a profit- és hatalom-orientált szférában kell tevékenykedniük, a nőknek pedig mindezek kiszolgálójaként a nagy időráfordítást igénylő háttérszférában.

2015-16-ban megpróbáltam körülírni, hogy a nemi sztereotípiák miképpen jelennek meg mai köz-szereplők viselkedésében, szóhasználatában, valamint, hogy a médián keresztül milyen mértékben formálják mentalitásukat. A nyelvhasználaton kívül a viselkedésmód és a külsőségek vagy más, másodlagos és metakommunikációs jelenségek méltatása is megjelent az elemzésben. Ezúttal azonban nem a politikus- vagy köz-szereplők jellemrajzának méltatása, hanem az egyedi megnyilvánulásaik értelmezése került középpontba. A nők ily módon megjelenő köztes mentalitása, az intermentalitás diszkurzív bemutatásával történt, miközben nem a társadalmi kommunikációt integráltam a gender studies-ba, hanem a gender-jelenségeket vizsgáltam a társadalmi kommunikáció eszközeivel.

A fentiekhez szervesen kapcsolódik azon témakör, amely a média szerepalkotó hatásait, ill. a nők médiaszereplését taglalja. A diskurzuselemzés szempontjai közé tartoztak a hatalmi-pozicionális törekvések, valamint a kulturális és társadalmi szituációk vizsgálata. A kortárs magyar politikusnők beszédeinek elemzése több órányi, rögzített anyag alapján készült: parlamenti hozzászólások, viták, egyéni választókerületi fórumokon elhangzott felvételekről.

3. Az értekezés eredményei

3.1 I. TÉZIS – A nemi sztereotípiák kialakításáról

A nemi sztereotípiák kialakítása és deklarációja többnyire azon férfigondolkodóktól származik, akiknek hatalma és lehetősége volt/van megjelenni nyilvánosság előtt.

Az androcentrikus világnézet terjesztése, fenntartása és a nyelv birtoklása nem önmagától ment végbe.¹ E szerint a férfinak születés biológiai determináltsága jogalapot képez a hatalom a priori birtoklására, és a férfi javára határozza meg a nemek hierarchiáját. A társadalomban az *ember* fogalma a legtöbb esetben a férfiből kiinduló tapasztalatként, a maszkulin-dominancia apáról fiúra, az alávetettség pedig anyáról leányra szálló tanításként jelent meg.

A társadalom tagjai részére átadott mintákban a férfi és női intermentalitás sok esetben szélsőségesen jelentkezik. Bizonyos szegmensek hangsúlyt kapnak (öltözködés, beszédstílus, státus, egyedülálló nők/férfiak és anyák/apák életmódjának bemutatása, főnök-beosztott problémák, férfi-nő viszony stb.), de a közvetített séma a férfi elvárásoknak megfelelő férfi- és nőkép maradt.

¹ HJB: Lánylegény. L'Harmattan, 2015

3.2 II. TÉZIS – A követendő társadalmi nemi szerepekről

A követendő társadalmi nemi szerepeket, viselkedési mintákat, és szabályokat, adott kor társadalmi intézményein, és a médiumokon keresztül mutatják be.

Kik állapították/állapítják meg e mintákat, és milyenek azok? A tradicionális szerepek követésének vizsgálatakor a kultúrakutatók a tömegkommunikáció jelentőségét taglalják. Amikor sarkalatos kérdések kerülnek szóba, a médiumok legtöbb esetben valamely definíciós véleményformáló tereppé változnak, amit a közönség tudatosan követ, és véleményét általa kialakítja. A trendváltás is először e csatornákon keresztül jelenik meg (ld. pl. Fiske 1987)

A történeti analízistől azt vártam, hogy általa áttekinthetővé válik, hogy a közgondolkodók kinyilatkoztatásai nyomán mely sztereotípiák alapján értelmeződött a nő és a férfi fogalma, s az, tipológiailag hogyan szerveződött sztereotípiává. Valamint, hogy mára mi maradt meg közülük a nyilvános- és a magán-kommunikációs térben. A nemek hierarchikus viszonyát szövegeken keresztül, s a közeg kritikai szemléletű megközelítésével vizsgáltam.

A doktori értekezés részletesen kitér Arisztotelésznek a nemekkel kapcsolatos sztereotípiaalkotó elképелéseire, amelyek a XX. század közepéig az európai kultúra meghatározó elemévé vált. Végigköveti a középkori, a felvilágosodás és a további korok, napjainkig tartó állomásait, valamint néhány, a témában megnyilatkozó férfigondolkodó írásait idézi.

3.3 III. TÉZIS – Az új, többes szerepkörrel

Általános követelmény, hogy a nők beteljesítsék a sztereotip nőképet, amely kiegészült a többes szerepkörrel: a nő egyidejűleg legyen dolgozó, társ, anya, alkotó és háziasszony.

A médiumokon keresztül figyelemmel kísérhető azon mintaadó folyamat is, amelyben a fennmaradás feltételeként a párhuzamosan jelenlévő szerepkörök gyakorlását, és egyfajta univerzális személyiség kialakítását javasolják. Az a nő, aki valamely szerepét elégtelenül látja el, a közmegejtés szerint nőiségében elégtelenül teljesít.

A viselkedési mintákat, érvényesülési modelleket, sok esetben idealizált képként vagy ígéretként, amolyan stilizált szimulákrumként közvetítik a társadalom tagjai felé. A legtöbb nő utólag szembesül azzal, hogy viselkedési attitűdje a befolyás hatására változik, és életét a látszatvilágnak megfelelően éli. Önálló nőképet azonban az évezredes nemi reflexek miatt nem tud, nem mer kialakítani.

Ha adott médium szakít a nők alulreprezentáltsága sztereotípiával, akkor is olyan nőt delegál műsoraiba (sorozat, vitaműsor, tematizált beszélgetés, politikai elemzés stb.), aki elsajátította a *férfias* gondolkodásmódot és nyelvhasználatot, vagy akinek érv- és szempontrendszeré belesimul a maskulin értékrendbe. A mesterségesen fenntartott férfi- és nőképebe illő szereplők feltétlen prioritást élveznek.

3.4 IV. TÉZIS – A tradíciók és a köztes- vagy intermentalitás viszonyáról

A tradíciók és az újonnan megjelent köztes mentalitás (intermentalitás) elemeinek keveredése az aktív korú nők közéleti és magán-szférájában sok esetben problémaként merül fel.

Az interjúk közös jellemzője volt, hogy a megkérdezettek munkájukban, személyiségük kibontakoztatásában korlátok között érezték magukat. Az életútinterjúk és a résztvevő megfigyelések elemzésével feltárt újszerű viselkedési modulok egyértelműen jelezték a nemek mentalitásának megváltozását.

A témakörök megoszlása: munka, társadalmi tevékenységek, párválasztás, család, szabadidő. Az önleírásokban rögzült nemi sztereotípiák kirajzolódtak, általuk pedig újabb sztereotípiákat, és kapcsolódó nyelvi címkéket jelenítettek meg. Többségük beépült a társadalmi tudatba, és hangsúlyos gender-markerré vált, amely a társadalom tagjainak aktív szótárában fellelhető.²

A válaszadók természetes tényként kezelték a nők jelenlétét a gazdasági és az üzleti szférában, annak értékét és elismertségét viszont változatosan értékelték. A vélemények szinte mindegyikében elhangzott a család, s azzal kapcsolatos tevékenységek értékteremtő, nem kevés időt és energiát igénylő ráfordítása. A nők kevés esetben éltek panasszal, sokkal inkább rátermettségüket és munkájuk elismerésének elégtelenségét hangsúlyozták. A feminizmus bizonytalan, s inkább negatív, mint előrevivő mozgalomként – az

² HJB: Újnőkorszak. L'Harmattan, 2008

idősebb korosztály részére pedig sokszor ismeretlen fogalomként – került szóba.

3.5 V. TÉZIS – Az intermentalitás törvényszerű megjelenéséről

Az intermentalitás törvényszerűen bekövetkezett jelenségnek is nevezhető, ami abban az értelemben elmozdulás, hogy a nők mentális képességeinek felszínre kerüléseként, ill. a férfiakkal egyenrangúvá válás következményeként alakult ki.

A kutatássorozat központi kérdésfelvetése, hogy adott populációban mi lehet az *elkülöníthető szerepe* a kirajzolódó intermentalitásnak, amelyre az új fogalom behatárolása választ adhat. Az utóbbi évtizedekben a népesség ily módon az uniformizálódás útjára lépett, ami az egymástól elkülönülő társadalmi nemi szkripteket mérsékelten befolyásolta. A férfi és női mentalitás keveredése is e sorba tartozik, s mint olyat, nem lehet egyértelműen a pozitív jelenségek közé sorolni. A megalapozott, a tömegek számára olykor deviánsnak ható változásokat – mint pl. a nőnek mint zsákmányszerzőnek megjelenése – a társadalmi nemi szerepek felcserélődésével magyarázzák.

A modern elvárásoknak megfelelés, és a paradigmák követésének szükségessége közvetlen előidézője lehetett a férfi és női személyiségjegyek keveredésének, amely a társadalmi strukturálódás, a megélhetés, és más, az emberek érvényesülésének feltételévé vált. Holott e megállapítás fordítva jóval életszerűbb: az emberek megélhetésének és érvényesülésének kívánalma idézte elő a férfi és női személyiségjegyek keveredését.

Definitív kérdés, hogy a sztereotípiáktól eltérni kívánó nők viselkedése, és az annak nyomán létrejött mentalitáskeveredés, vajon szabálytalankodás vagy fejlődés? Tárgyalása azért fontos, mivel a társadalmilag követett minták idealizált szerepköröket mutatnak be; például valamely orgánumban egy nőt vezető pozícióban mutatnak be, soha nem mulasztják el közölni, hogy andocentrikus nézőpontból milyen legyen (kedves, gondoskodó, csábító, megértő, finoman határozott, segítőkész), mert ha nem, akkor férfias erényei mellett nőiségében nem megfelelő.

3.6 VI. TÉZIS – A nők nyilvánosság előtt diskurzusairól

A nők nyilvánosság előtt diskurzusaiból kitűnt, hogy a közszereplő-nők többsége egyelőre nem rendelkezik önálló női stílussal, amelyet saját szakmai narratívákkal egészítenének ki.

A nemek köztes mentalitása fogalomalkotó aspiráció. Az interdiszciplináris elemzések közben alakult ki, és a mentalitásváltozás jelenségének pontosításához nyújtott segítséget. A nemi szerepek és sztereotípiák változása a hatalmi erővonalak lassú elmozdulását jelezte, miáltal a nemi hierarchia is átrendeződhet. A köztes- vagy intermentalitás címszó alatt az egyazon személyben keveredő sztereotip férfi- és női tulajdonságjegyek jelenlétét, és az általa kialakult mentalitásváltozást értem.

A narratív intermentalitás jegyei hasonló módon alakulhatnak ki, mint a tárgyalt köztes viselkedésformák. A szónoki technikák használata tradicionálisan a férfikompetenciák körébe tartozik, és fentiek szerint,

a női közszereplőnek óvatosan kell bánnia velük, mert negatív megítélést válthatnak ki. A figyelemfelkeltő rétori technikák elemeinek alkalmazásában (emelt hang, közbevágás, erő, gesztikulálás, ironikus megjegyzések, nyelvi agresszió) azon női közszereplők, akik erre nem képesek, vagy nem találnak azt helyettesítő módszert, hamar háttérébe szorulhatnak, vagy kieshetnek a mérvadó diskurzusból. A nőkre kevésbé jellemző, hogy dominanciát verbális agresszió által érjenek el, viszont úgy tűnik, gyakorta célpontjai verbális terrornak.

Az interjúkban a válaszadók elmondták, hogy valójában tartanak attól, hogy egyéni megnyilvánulásaik, gondolataik, kevésnek bizonyulnak. Holott a személyiség és a tartalmi struktúra alakítja a *beszélyt*, amelynek legkézenfekvőbb megnyilatkozási módként – akárcsak a férfiaknál –, önálló jegyekkel is kell bírnia.

4. Összefoglalás

A kutatás felvetése volt, hogy létezik-e, és mi lehet azon jelenség vagy aspiráció, amely a nemek mentalitásváltozását okozták, illetve hogy ekképpen milyen irányban változnak a nemi sztereotípiák. A történeti- és a diskurzuselemzések megerősítették, hogy a férfidominancia a priori 'igazsága' mesterségesen kialakított rend, mely androcentrikus szférában kényszeríti akkomodációra a nőket. Közvetítő hatalom: a média, miáltal a sztereotip viselkedési szkriptek beágyazódnak a társadalmi nemi struktúrába.

A társadalmi rendet és az alá- fölérendeltségi viszonyokat a hatalomgyakorlás módja felől határozták meg. Hasonló módon, mint az ókori társadalmakban, ahol a *teljes jogú polgár* státusának elnyeréséhez mindössze férfinak kellett születni, és a cenzusban harmad- negyedíziglen igazolni a polgári származást. A származás és vagyon mellett privilegizált területté vált a műveltség – nők részvétele nélkül. Ily módon kialakulhatott egyfajta *nemi arisztokrácia*, a hatalom egyedüli birtokosa a férfit lett.

A nők verbális narratíváiban is észlelhető a nemi markerek keveredése; valamint az individuum interszubjektív erősödése, s az egyénnek, az uniformizált életvilágba simulása. E szerint sikeres nő az lehet, aki elsajátította a *férfias* nyelvhasználatot és gondolkodásmódot, amelynek szempontrendszerai a maszkulin értékrendbe simulnak. A női témák továbbra is értéktelenebbnek számítanak, miáltal a

mondanivaló igényes megformálás ellenére sem számít kiemelt figyelemre, vagy sztereotip volta miatt negatív női megítélést sugall.

Noha a közélet folyamatosan feminizálódik, de a szám szerint magasabb női jelenlét nem jelenti a nemek egyenlő reprezentációját. Még mindig ritkábban hallhatók sikeres női karriertörténetek, vagy hétköznapi pozitív női sorsok. A súlyozott témákban férfiak nyilatkoznak, véleményalkotóként nőket alig hallhat/láthat a közönség. Mindez, a férfiak felül-reprezentációjával azt az *elvárást* erősíti, hogy a nő továbbra is maradjon háttérben, irányadó véleményt ne formáljon. A társadalmi szinten a magas presztízsű foglalkozásokat (ügyvéd, igazgató, riporter, író, államfő stb.) a legtöbb esetben férfi végzi, az alacsonyabbakat pedig nő (pl. pénztáros, ápoló, takarító (nő), felszolgáló(nő)).

Férfikörben ritkább a nőies szerepkörök átvétele. Jelentős pszichés probléma a *tabuk* feloldása, a reflexek és a megítélésbeli sztereotípiák átértelmezése. Az pedig akkor lehet sikeres, ha a férfiak elfogadják a nők mentalitásváltozását, azon keresztül a sajátjukat, hiszen az, minden körülmények között egymásra ható.

5. Főbb hivatkozások

Témaválasztás

A XXI. századi nőtípus, az intermentalitás interdiszciplináris témakör. A kortárs kutatások többsége feminista nézőpontból, a hatalmi viszonyok alapján vizsgálja a társadalmi nemi szerepeket (Nagl_Docekal 2006. Pieper 2008).

Konceptualizálás, korpusz kialakítása

Kulturális antropológia: életút-kutatás, életmód és tapasztalatok elemzése (Geertz 1987; Harding 2005; Magyar, 2006).

Filozófia-történet: paradigmaformáló filozófusok és közéleti személyiségek nőkre vonatkozó írásainak újraolvasása (Arisztotelész, Platón, vs. Weber, Tönnies, Comte-Sponville kritikusaik: Nagl-Docekal, 2006; Hell, 2001).

Társadalmi kommunikáció: kortárs női beszédek elemzése. Fairclough, van Dijk, Bourdieu (politikai mező), a beszédjog elnyerése és megtartása, hatalmi pozíciók, a sikeresség, és a diszkurzív téralkotó képesség viszonya (nyelvi és metakommunikációs eszközök).

Feminizmus: a gender eszmerendszer kritikai nézőpontja, hivatkozással (Butler, Foucault vs. Kuby). Az irányzatok, sztereotípiák hatása. A nők mentalitásváltozása (Acsády, 2002; Griffin, 2003; Pieper 2004).

Nyilvánosság: mint sztereotípiá-alkotó közeg, a kommunikációs aktusok és a hatalmi viszonyok vizsgálata (Habermas, van Dijk: 1994, 2000).

Életvilág: az életvilágban a hagyományok erősítik a sztereotípiákat (pl. férfi: aktív - nő: passzív). A nők történetében a patriarchátus őseredeti algoritmusként jelenik meg (ld. Arisztotelész, Platón). A nők diskurzusában megjelenő sztereotípiák (Pongrácz-Murinkó, 2009).

Kritikai diskurzuselemzés (KDE) és (tartalmi) diskurzus elemzés (DE)

KDE és DE: vizsgálatok, amelyekben a nő önálló társadalmi kategóriaként tűnik fel (Fairclough: 1992, 2002).

Kritikai szempont: klasszikusok újraolvasása: androcentrikus nézőpont szerinti a priori dominancia. (pl. Arisztotelész, Kant, Weber, Foucault.).

A nemi sztereotípiák jelenléte a nyelvben és a társadalomban (Jakusné, Harnus: 2002; Szabó: 2003, 2007).

Az intermentalitás

Az anya- háziasszony- partner- dolgozó prioritás megfordult, és a nők köztes mentalitásformákat vesznek föl. A fennmaradás, az önkifejezés, az érvényesülés vagy megélhetés érdekében tradicionálisan férfiasnak tartott szerepeket vállalnak (+ kettős kötés, Griffin, 2013). A habitus, az attitűd, és a mentalitás fogalmainak összehasonlítása, valamint a metakommunikációs jelenségek hatása (Bourdieu, Hochschild: 2003; Pongrácz – Murinkó: 2009).

Gender marker: állandósult szókapcsolat, sztereotip nyelvi eszközökkel (Gottburgsen: 2000). Szocializáció, sztereotip beszédaktus, jellemző nemi attribútum, amely az egyik nemet jobban jellemzi, mint a másikat (elvárások) (ld. pl. Wodak 2001; Kegyesné, Szekeres 2004; Hámori, 2006).

Média: A tömegkommunikáció felelőssége, amely által közvetítődik a mesterséges minta, s azt a többség autentikusnak tart. Az elvárt szerepek megerősödnek. (Habermas 1993, van Dijk 2000)

6. A témakörrel kapcsolatos publikációk jegyzéke

Újnőkorszak. L'Harmattan Kiadó, 2008. *ISBN: 978 963 236 –*
tanulmánykötet

Lánylegény. L'Harmattan Kiadó, 2015. *ISBN 978-963-236-946-4 –*
tanulmánykötet

Szemelvények: mai magyar nők nyelvhasználata.

Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, 2007

A matriarchátus mint aranykor, az intermentalitás hőskora.

E-tudomány, 2010/3

A nemek köztes mentalitása.

TNTeF. 2013/1

Intermentality.

E-conom 2016/ősz/DOI

(stb.)

Megjelenés előtt:

The history of woman by men I. On the phylogenetic background of gender stereotypes

The history of woman by men II. Aristotle and gender hierarchy

Előkészületben: A női alul-reprezentációja a társadalmi- és gazdasági vezetésben